2021. január 21., csütörtök

P9_TA(2021)0028

A törökországi emberi jogi helyzet, különösen Selahattin Demirtas és más lelkiismereti foglyok ügye

Az Európai Parlament 2021. január 21-i állásfoglalása a törökországi emberi jogi helyzetről, különösen Selahattin Demirtaş és más lelkiismereti foglyok ügyéről (2021/2506(RSP))

(2021/C 456/22)

Az Európai Parlament,

— tekintettel korábbi, Törökországról szóló állásfoglalásaira, különösen az emberi jogok jelenlegi törökországi helyzetéről szóló, 2018. február 8-i ([1]), a Bizottság Törökországról szóló, 2018. évi jelentéséről szóló, 2019. március 13-i ([2]), valamint a törökországi helyzetről, különösen a megválasztott polgármesterek elmozdításáról szóló, 2019. szeptember 19-i állásfoglalására ([3]),

— tekintettel az EU bővítési politikájáról szóló, 2020. október 6-i bizottsági közleményre (COM(2020)0660) és az azt kísérő, Törökországról szóló 2020. évi jelentésre (SWD(2019)0355),

— tekintettel a Törökországgal kapcsolatos, 2005. október 3-i tárgyalási keretre,

— tekintettel a globális emberi jogi szankciórendszerről szóló (EU) 2020/1998 tanácsi rendeletre ([4]),

— tekintettel a Tanács Törökországról szóló 2020. december 10–11-i következtetéseire, valamint a Tanács és az Európai Tanács idevonatkozó egyéb következtetéseire,

— tekintettel az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) nagytanácsának a *Demirtaş kontra Törökország* ügyben 2020. december 22-én hozott ítéletére (14305/17),

— tekintettel az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) a *Demirtaş kontra Törökország* ügyben 2018. november 20-án hozott ítéletére,

— tekintettel eljárási szabályzata 144. cikkének (5) bekezdésére és 132. cikkének (4) bekezdésére,

A. mivel Törökország uniós tagjelölt ország és régóta az Európa Tanács tagja; mivel Törökország az Európa Tanács tagjaként az emberi jogok európai egyezményének (EJEE) részes fele, és az EJEB rendelkezései és ítélkezési gyakorlata rá nézve kötelező erővel bírnak;

B. mivel 2020 szeptember közepe óta a török rendőrség Törökország-szerte nagyszabású hajnali razziákat hajtott végre, amelyek során politikusok, politikai aktivisták, ügyvédek és más civil társadalmi szereplők tucatjait vették őrizetbe „terrorizmussal" kapcsolatos vádak alapján; mivel 2020. december 31-én Törökországban a tömegpusztító fegyverek elterjedésének finanszírozásának megakadályozásáról szóló új törvény lépett hatályba, a törvény cikkei közül csak hat tartalmaz a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel kapcsolatos eszközöket és előírásokat, a többi cikk pedig a Török Belügyminisztérium és az elnök számára széleskörű felhatalmazást biztosít a nem kormányzati szervezetek, az üzleti partnerségek, a független csoportok és szövetségek tevékenységeinek korlátozására és szerepük csökkentésére;

C. mivel Selahattin Demirtaşt, a török parlament 2007 és 2018 közötti időszakban szolgáló korábbi tagját, a Török Demokrata Néppárt (HDP) korábbi társelnökét és a 2014-es és 2018-as választások elnökjelöltjét (a szavazatok 9,76 és 8,32 %-át nyerte el), több mint négy éve tartják fogva megalapozatlan vádak alapján és az EJEB szabadon bocsátását támogató két határozata ellenére;

([1]) HL C 463., 2018.12.21., 56. o.
([2]) Elfogadott szövegek, P8_TA(2019)0200.
([3]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2019)0017.
([4]) HL L 410. I, 2020.12.7., 1. o.

2021. január 21., csütörtök

D. mivel Selahattin Demirtaşt eredetileg 2016. november 4-én vették őrizetbe nyolc másik demokratikusan megválasztott HDP-párti parlamenti képviselővel együtt – köztük volt a HDP korábbi társelnöke, Figen Yüksekdağ asszony is –, és „terrorista szervezetben való tagság", „terrorista propaganda terjesztése" és sok más bűncselekmény vádjával indítottak ellene eljárást, ami csak kezdete volt a kormány folyamatos támadásának és részét képezte a politikai indíttatású vádemeléseknek és bebörtönzéseknek; mivel annak ellenére, hogy 2019-ben a helyi választásokon 65 polgármesteri helyet nyertek meg, mára csak hat HDP-s polgármester maradt hivatalban, a többieket hivatalukból eltávolították vagy bebörtönözték, és a kormány által kinevezett megbízottakkal váltották fel őket;

E. mivel 2019. szeptember 20-án, ugyanazon a napon, amikor Selahattin Demirtaşt az isztambuli 26. esküdtbíróság határozatának megfelelően szabadon kellett volna bocsátani, az ankarai legfőbb ügyész egy régi és szunnyadó nyomozást nevezett meg Demirtaş úr és Yüksekdağ asszony ismételt őrizetbe vételének indokaként; mivel Demirtaş urat továbbra is előzetes letartóztatásban tartják a 2014. októberben tartott tüntetések kivizsgálása kapcsán, amelyeket az ISIS Kobane elleni ostroma miatt tartottak, és ahol a török kormány egy erőszakba fulladt és több tucat ember életét követelő közelgő mészárlás miatti tétlenségét és hallgatását kritizálták;

F. mivel az EJEB nagytanácsa 2020. december 22-én úgy határozott, hogy Demirtaş úr kezdeti fogva tartásával, majd fogva tartásának több mint négy évvel történő meghosszabbításával a török kormány végső soron arra törekedett, hogy megakadályozza politikai tevékenységét, megfosztva így a szavazókat megválasztott képviselőjüktől, valamint „megzavarva a pluralizmust és korlátozva a politikai vita szabadságát: egy demokratikus társadalom alapelvének lényegét", továbbá megsértette az EJEE 18. cikkét; mivel a jogerős ítélet arra a következtetésre jutott, hogy nincs elegendő ok a további fogva tartásra, és ismét elrendelte Demirtaş úr azonnali szabadon bocsátását; mivel az EJEB szerint Törökország megsértette a véleménynyilvánítás szabadságát (az EJEE 10. cikke), a szabadsághoz és biztonsághoz való jogot (az EJEE 5. cikkének (1) és (3) bekezdése), valamint a választáshoz és a választhatósághoz való jogot (az EJEE 3. cikkének (1) bekezdése) is; mivel az EJEB nem talált egyértelmű kapcsolatot Demirtaş úr beszédei és terrorista bűncselekmények között;

G. mivel 2021. január 7-én egy török büntetőbíróság 108 vádlott – köztük a HDP korábbi társelnökei, Demirtaş úr és Yuksekdag asszony – elleni vádemelést hagyott jóvá a 2014-es halálos terrorcselekmények kivizsgálásának részeként, elutasítva az EJEB-nek Demirtaş szabadon bocsátása iránti követelését, és 38 súlyosabb, életfogytiglani ítéletet követelve a vádlottakra, akik közül 27-et őrizetben tartanak;

H. mivel a török alkotmánybíróság 2020. június 9-i ítélete ellenére – amely szerint Demirtaş úr hosszadalmas előzetes letartóztatása sérti alkotmányos jogait – továbbra is fogva tartják egy Edirne F típusú, szigorított börtönben; mivel ő csak az egyik azon számtalan ember közül, akiket Törökországban politikai indíttatású vádak alapján törvénytelenül börtönöztek be;

I. mivel a török kormánytisztviselők és a kormánykoalíció vezetői által Demirtaş úr ügyével kapcsolatban a legmagasabb szinten tett ismétlődő politikai nyilatkozatok, valamint a politikai nyilatkozatok és az igazságszolgáltatás egyértelműen jogellenes cselekményei közötti szoros időbeli összefüggések még inkább rávilágítanak az ügy mögött meghúzódó politikai motivációkra, és súlyosan aláássák a török igazságszolgáltatás függetlenségét;

J. mivel egy másik ügyben az EJEB 2019. december 10-én úgy határozott, hogy a civil társadalom egyik kiemelkedő személyisége, Osman Kavala előzetes letartóztatása sérti az EJEE-t, és a török hatóságoknak biztosítaniuk kell Kavala úr azonnali szabadon bocsátását; mivel az EJEB 2020. október 9-i ítélete ellenére az isztambuli bíróság kémkedés és a Gezi parkban 2013-ban tartott tiltakozások során az alkotmányos rend megdöntésére tett kísérlet vádjával meghosszabbította Kavala úr fogva tartását; mivel Törökország továbbra is megsérti az EJEE-t azáltal, hogy az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának felhívásai ellenére nem bocsátja szabadon Kavala urat őrizetéből;

1. felszólít Demirtaş úr azonnali és feltétel nélküli szabadon bocsátására összhangban az EJEB 2018. évi ítéletével, amelyet nagytanácsa 2020. december 22-i ítélete megerősített, továbbá arra, hogy az ellene és a Yüksekdağ asszony – az ellenzéki HDP-párt korábbi társelnökei – ellen, valamint a párt többi bebörtönzött tagja ellen felhozott valamennyi vádat ejtsék; hangsúlyozza, hogy a török hatóságoknak lehetővé kell tenniük számukra, hogy demokratikus megbízatásaikat függetlenül, fenyegetésektől mentesen és akadálytalanul gyakorolhassák; ismételten támogatásáról biztosítja mindazokat, akik továbbra is az ilyen esetek és más súlyos igazságtalanságok megszüntetésén és Törökországnak a teljes értékű demokrácia útjára való visszatérítésén munkálkodnak;

2. emlékezteti a török hatóságokat arra, hogy Demirtaş úr szabadon bocsátásának elmulasztása az EJEE és annak belső joga közvetlen megsértését jelenti, Demirtaş úr jogainak megsértése indokolatlanul hosszan tart, továbbá Törökországnak az EJEB ítéleteinek végrehajtására irányuló kötelezettségének nyilvánvaló megsértését is jelenti; ragaszkodik ahhoz, hogy az EJEB ítélete azt jelenti, hogy Demirtaş urat a török hatóságoknak haladéktalanul szabadon kell bocsátaniuk;

3. hangsúlyozza, hogy az EJEB politikai indíttatásúnak ítélte Demirtaş úr hosszadalmas és jogellenes előzetes fogva tartását; mély aggodalmának ad hangot az eset körüli szabálytalan gyakorlatok és politikai nyilatkozatok miatt, amelyek arra utalnak, hogy a török kormány beavatkozott a Demirtaş úr hosszú ideig tartó fogva tartásával kapcsolatos igazságszolgáltatási ügyekbe;

4. felhívja az Európa Tanács Miniszteri Bizottságát, hogy következő, 2021. március 21-i ülésén sürgősen vizsgálja felül az EJEB nagytanácsának a *Demirtaş* kontra *Törökország* ügyben hozott ítélete Törökország általi végrehajtásának megtagadását, fogadjon el nyilatkozatot az esetről és tegye meg a szükséges lépéseket annak biztosítására, hogy Törökország kormánya további késedelem nélkül hajtsa végre ezt az ítéletet; teljes mértékben bízik abban, hogy az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának német elnöksége megtesz minden megfelelő és szükséges intézkedést a nagytanács Demirtaş úr ügyében hozott ítélete végrehajtásának biztosítása érdekében; felhívja az EU Európa Tanácsba delegált küldöttségét, hogy fokozza erőfeszítéseit az EJEB Törökországról szóló ítéletei végrehajtásának biztosítására;

5. elítéli a török hatóságok Demirtaş úrral szembeni bánásmódját, amely sérti az EJEE, a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya és a török nemzeti jog szerinti jogait, valamint a Török Köztársaság Alkotmányának 17. cikkében biztosított emberi méltóságát; úgy véli, hogy Demirtaş úr fogva tartásának több mint 4 évre történő jogellenes meghosszabbítása kegyetlen és politikai indíttatású büntetés, amely helyrehozhatatlan személyes és politikai károkat okoz neki, családjának és pártjának; felhívja Törökországot, hogy tartózkodjon a Demirtaş úrral szembeni további megfélemlítési intézkedésektől, és garantálja emberi jogait, amelyeket a török alkotmány, valamint az európai és a nemzetközi jog is rögzít;

6. sürgeti a Bizottság alelnökét/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjét, a Bizottságot és a tagállamokat, hogy továbbra is vessék fel Demirtaş úr ügyét és az önkényesen fogva tartott emberijog-védők, ügyvédek, újságírók, politikusok és tudósok összes többi ügyét török partnereiknél, és biztosítsanak diplomáciai és politikai támogatást számukra; felhívja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy fokozzák a sürgősségi támogatások felhasználását az emberijog-védők számára, és biztosítsák az emberi jogok védelmezőiről szóló uniós iránymutatások maradéktalan végrehajtását az EU törökországi küldöttsége és a tagállamok törökországi diplomáciai képviseletei által; sürgeti az Európai Unió törökországi képviseletét, hogy továbbra is szorosan kövesse nyomon Demirtaş úr és más foglyok ügyét, ideértve a tárgyalásaikon való részvételt is, és folytassa helyzetük felvetését a török hatóságoknál;

7. rendkívül aggódik amiatt, hogy a török bíróságok és hatóságok figyelmen kívül hagyják az EJEB ítéleteit, és hogy a török alsóbb szintű bíróságok egyre kevésbé követik a török alkotmánybíróság ítéleteit; felhívja Törökországot, hogy biztosítsa az EJEE rendelkezéseinek és az EJEB határozatainak maradéktalan betartását; sürgeti Törökország teljes körű együttműködését az Európa Tanáccsal a jogállamiság, a kisebbségi jogok, a demokrácia és az alapvető jogok megerősítése terén; reméli, hogy az EJEB képes lesz felgyorsítani határozatait a törökországi helyzetet érintő számos ügyben; sürgeti a török kormányt annak biztosítására, hogy minden egyénnek alapvető joga legyen a megfelelő eljáráshoz, és hogy ügyeiket egy teljesen független és működő igazságszolgáltatási rendszer vizsgálja meg, a nemzetközi normákkal összhangban;

8. rendkívül aggasztónak tartja az ellenzéki pártok elleni folyamatos támadásokat és nyomásgyakorlást, különösen azt, hogy a török hatóságok folyamatosan konkrét és politikai indíttatású támadásokat hajtanak végre a HDP és ifjúsági szervezetei ellen, ami aláássa a demokratikus rendszer megfelelő működését, és felhívja a török hatóságokat, hogy haladéktalanul vessenek véget az ellenük irányuló erőszakos fellépésnek; különös aggodalmának ad hangot a HDP felszámolásáról és kilenc HDP-s parlamenti képviselő mentelmi jogának megvonásáról folyó vita miatt, válaszul a 2014. októberi kobane-i tüntetésekre, amelyek miatt Demirtaş urat fogva tartják; kiemeli Cihan Erdal, a török zöld/baloldali párt ifjúsági szárnya tagjának esetét, akit 2020. szeptember 25-én őrizetbe vettek és 2021. január 7-én vád alá helyeztek több mint 100 vádlottal együtt, köztük Selahattin Demirtaş úrral, a „kobane-i ügy” részeként; komolyan aggasztja Canan Kaftancıoğlunak, a Köztársasági Néppárt (CHP) isztambuli tartományi elnökének folyamatos politikai és bírósági zaklatása, akit 2019 szeptemberében majdnem 10 év börtönbüntetésre ítéltek politikai indíttatású ügyekben, amely ügyekben a Legfelsőbb Bíróság még nem hozott határozatot, és akit 2020 decemberében vád alá helyeztek egy újabb ügyben, amelyért még 10 évre ítélték;

9. mély aggodalmát fejezi ki a civil társadalom mozgásterének szűkülése, valamint az alapvető jogok és szabadságok, illetve a jogállamiság folyamatos romlása miatt Törökországban; kiemeli különösen Törökországnak az igazságszolgáltatás függetlensége tekintetében tapasztalható tartós visszalépéssel kapcsolatos aggodalmakat; felhívja a török hatóságokat, hogy vessenek véget az emberijog-védőkkel, tudósokkal, újságírókkal, spirituális vezetőkkel, jogászokkal, illetve a leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű és interszexuális közösség tagjaival szembeni bírósági zaklatásnak, akiknek alapvető jogait

megsértették, különösen a sikertelen államcsínykísérletet követően; sürgeti a török kormányt, hogy haladéktalanul engedje szabadon Osman Kavala prominens civil társadalmi személyiséget, összhangban az Emberi Jogok Európai Bíróságának 2020. májusi ítéletével és az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának ismételt felhívásaival és állásfoglalásaival;

10. emlékeztet a nemrégiben jóváhagyott EU globális emberi jogi szankciórendszerére, amely az emberi jogok súlyos megsértésének nyomon követésére és szankcionálására szolgáló mechanizmus, mint a Törökországban zajló esetek, amelyek az emberi jogok súlyos megsértésében érintett vagy azzal kapcsolatba hozható egyéneket, szervezeteket és szerveket célozza;

11. mély aggodalommal tölti el a média szabadságának törökországi helyzete; felhívja a török hatóságokat, hogy haladéktalanul válaszoljanak az Európa Tanács platformján Törökországgal kapcsolatban kiadott valamennyi figyelmeztetésre és lépjenek fel azokkal kapcsolatban, és mozdítsák elő az újságírás védelmét és az újságírók biztonságát; felhívja a török hatóságokat, hogy biztosítsák az igazságszolgáltatáshoz való tisztességes hozzáférést, és vessenek véget az újságírókkal és médiaszakemberekkel szembeni olyan politikai indíttatású pereknek, mint például a terrorista propaganda terjesztésével vádolt Melis Alphan újságíró közelmúltbeli ügye, akit 7 és fél éves börtönbüntetés fenyeget; komoly aggodalmát fejezi ki a közösségi média platformjainak török hatóságok általi ellenőrzése miatt, és elítéli a közösségi médiához tartozó felhasználói fiókok letiltását; ezt a véleménynyilvánítás szabadsága további korlátozásának tekinti, valamint a civil társadalom elnyomására szolgáló eszköznek;

12. tudomásul veszi, hogy Törökország új fejezetet kíván nyitni az EU-val fenntartott kapcsolataiban, hogy eltökélt a reformok végrehajtása mellett és teljes mértékben elkötelezett a csatlakozási folyamat iránt, amint azt Erdogan elnök és más vezető kormánytisztviselők 2021. január 9-én kifejezték; úgy véli, hogy az EJEB határozatainak tiszteletben tartása és alkalmazása fontos lépés lenne az ilyen nyilatkozatok hitelességének valódi adatok felhasználásával történő megerősítése felé; megismétli, hogy az EU nyitott az új kezdetre; hangsúlyozza azonban, hogy a jobb és mélyebb kapcsolatok teljes mértékben többek között a demokratikus elvek, a jogállamiság és az alapvető jogok Törökországon belüli tiszteletben tartásának kézzelfogható javulásától függenek;

13. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, az EU emberi jogokért felelős különleges képviselőjének, az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága német elnökségének, valamint Törökország elnökének, kormányának és parlamentjének, és kéri ezen állásfoglalás török nyelvre történő lefordítását.